

Batı ve Güneybatı Anadolu'nun Paleocoğrafya ve Jeoarkeolojisinde Santorini (Thera) Küllerinin Önemi

Importance of the tephra of Santorini (Thera) in the paleogeography and geoarchaeology of the western and southwestern Anatolia

Serdar Vardar*¹, Ertuğ Öner²

¹*İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Coğrafya Bölümü*

²*Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü*

Özet:

Tephra örnekleri kronostratigrafik yorumlarda kılavuz bir katmandır ve paleocoğrafya ile jeomorfoloji değerlendirmelerinde farklı bölgelere ait morfolojik birimlerin korelasyonlarında bilimsel katkılar sağlamaktadır. Volkanik küller, püskürme zamanlarına ait kapladıkları rölyefi çok iyi yansıttıkları için genel bir rölyef korelasyonunu mümkün kılmaktadır. Santorini volkanının patlamasına ait küller ve dağılışı özellikleri Batı Anadolu paleocoğrafyası ve jeoarkeolojisi için hem kronolojik bir referanstır hem de belirli bir dönemin morfolojik özelliklerini yansıtmaktadır. Bunun yanında volkanik küllerin kıyı bölgelerindeki tsunami etkileri ve izleri de paleocoğrafya- jeoarkeoloji araştırmaları için önemlidir. Bu çalışmada Eşen ovası, Bayraklı (Symirna) antik kenti ve Gölcük gölü (Ödemiş-İzmir) sondajlarından alınan volkanik küllerin element analizleri sonucunda Santorini'nin (Thera) Minoan patlamasına (GÖ 1650) ait olduğu belirlenmiştir. Analiz sonuçları Batı Anadolu'da daha önce yapılmış diğer çalışmaların sonuçları ile ilişkilendirilmiştir. Bu bilgilerin yardımı ile küllerin Batı ve Güneybatı Anadolu'daki dağılışı üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Eldeki analiz-bulgular paleocoğrafya ve jeoarkeolojik değerlendirmelerinde kullanılmış ve tephra örneklerinin analizlerinin bu çalışmalara katkısı üzerinde durulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Güney Ege volkanik ada yayı, Santorini, Eşen ovası, Bayraklı höyüğü, Gölcük.

Abstract:

Tephra samples is a guide layer in chronostratigraphic interpretations and in paleogeographic - geomorphologic evolutions provide scientific contributions to correlations of morphological units belonging to different regions. Volcanic ashes enable the overall relief correlations because of their well reflecting surface that they cover belong the eruption time. Features of Santorini tephra and its distribution is both chronological referance and important indicator because of reflecting the morphological features of a particular period for Western Anatolian paleogeography and geoarchaeology. Besides that, paleogeographical effects of tephtras, tsunami effects in coastal regions and its terraces are also important for paleogeography-geoarchaeology reserach. In this research, element analysis of volcanic ashes obtained from drillings in Eşen plain, Bayraklı (Symirna) ancient city ve Gölcük lake (Ödemiş-İzmir) indicates that the tephtras belong to Santorini Minoan eruption (1650 BP). Results of analysis corelate with other research that is done before. Element analysis of tephra is associated with the outcomes of research previously done in Western Anatolia. According to these data, interpretations on distribution of Minoan Tephra were carried out. Analysis and findings are used in paleogeographical and geoarchaeological interpretations and the contribution of the analysis of tephra samples to these works are emphasized.

Keywords: South Aegean volcanic island arc, Santorini, Eşen plain, Bayraklı mound, Gölcük.

* İletişim yazarı: Serdar Vardar, e-posta: serdarvardar@yahoo.com